

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 10. listopada 2007.

Sv. Hilarije, ispovjedalac krsne vjere

Draga braćo i sestre, danas bih htio progovoriti o velikom zapadnom crkvenom ocu, o svetom Hilariju od Poitiersa, koji je bio jedan od velikih biskupa 4. stoljeća. U sukobu s arijevcima, koji su drali da je Boji Sin, Isus, tek stvorenje, po svemu izvrsno, ali ipak stvorenje, Hilarije je čitav svojivot posvetio obrani vjere u boanstvo Isusa Krista, Sina Bojega i Boga kao Oca koji ga je odvijeka rodio.

Nisu nam dostupni sigurni podaci o većem dijelu Hilarijeva ivota. Drevni izvori govore da se rodio u Poitiersu, vjerojatno oko 310. godine, u bogatoj obitelji, te je primio solidno obrazovanje, što se dobro vidi i u njegovim spisima. Čini se da nije odrastao u kršćanskom okruenju, budući da on sam govori o putu potrage za istinom, koji ga je postupno doveo do priznanja Boga stvoritelja i utjelovljena Boga, koji je umro da bi nama dao ivot vječni. Kršten oko 345. godine, izabran je za biskupa svoga rodnoga grada oko 353.-354. Kroz godine koje su slijedile Hilarije je napisao svoje prvo djelo, Tumačenje Matejeva evanđelja. Riječ je o najstarijem tumačenju ovoga evanđelja na latinskom jeziku koje se sačuvalo do danas. Godine 356. Hilarije je kao biskup sudjelovao na sinodi u Beziersu, u junoj Francuskoj. On sam naziva tu sinodu "sinodom lanih apostola", budući da su skupom dominirali biskupi skloni arijevcima, koji su negirali boanstvo Isusa Krista. Ovi "lani apostoli" traili su od cara Kostanca da osudi na progonstvo biskupa Poitiersa. Tako je Hilarije u ljeto 356. bio prisiljen napustiti Galiju.

Prognan u Frigiju, u današnjoj Turskoj, Hilarije se susreo s okruenjem kojim je u vjerskom smislu u potpunosti dominiralo arijanstvo. I ondje ga je njegova pastirska briga potakla da hrabro radi na ponovnoj uspostavi jedinstva Crkve na temelju prave vjere utvrđene na Nicejskom saboru. S tim ciljem započeo je pisati svoje najvanije i najpoznatije dogmatsko djelo: De Trinitate (O Trojstvu). U

njemu Hilarije izlaze svoj osobni put prema poznavanju Boga i nastoji pokazati da Sveto pismo jasno potvrđuje boanstvo Sina i njegovu jednakost s Ocem, ne samo u Novom zavjetu, nego i na mnogim stranicama Staroga zavjeta, u kojem se već pojavljuje otajstvo Krista. Nasuprot arijevcima, on je ustrajao na ispravnosti imena Oca i Sina, te razvija svoju trojstvenu teologiju, počevši od krsnoga obrasca što nam ga je darovao sam Gospodin: "U ime Oca i Sina i Duha Svetoga".

Otac i Sin iste su naravi. Premda neki odlomci Novoga zavjeta mogu navesti na misao da bi Sin bio podloan Ocu, Hilarije donosi jasna pravila za izbjegavanje tumačenja koja bi mogla odvesti na krivi put: neki tekstovi Pisma govore o Isusu kao Bogu, dok drugi ističu njegovo čovječstvo. Neki ga prikazuju u njegovoj predegzistenciji kod Oca; drugi ga motre u stanju ponienja (kenoza), u njegovu snienju sve do smrti; drugi ga, konačno, promatraju u slavi uskrsnuća. Za godina svoga progonstva Hilarije je napisao i Knjigu o sinodama, u kojoj donosi i tumači svojoj subraći biskupima u Galiji ispovijesti vjere i ostale isprave sinoda koje su se sastajale na Istoku oko polovice 4. stoljeća. Uvijek čvrst u protivljenju radikalnim arijevcima, sveti Hilarije pokazuje pomirljivost prema onima koji su prihvaćali ispovijest vjere po kojoj je Sin sličan Ocu u biti, nastojeći ih naravno dovesti do pune vjere, prema kojoj nije bila riječ samo o sličnosti, nego o istinskoj jednakosti Oca i Sina u boanstvu. I to mi se čini karakterističnim: duh pomirbe koji nastoji razumjeti one koji takvu vjeru još ne prihvaćaju, nastojeći ih, uz veliku teološku inteligenciju, dovesti do pune vjere u istinsko boanstvo Gospodina Isusa Krista.

Godine 360. ili 361. Hilarije se konačno mogao vratiti iz progonstva u domovinu, nastavljajući odmah pastoralnu djelatnost u svojoj Crkvi, a utjecaj se njegova naučavanja proširio i daleko izvan tih granica. Sinoda koja se 360. ili 361. održala u Parizu prihvaća ponovno izričaje Nicejskoga sabora. Neki stari autori misle da ovaj veliki antiarijevski preokret među episkopatom Galije valja u dobroj mjeri zahvaliti snazi i dobroti biskupa Poitiersa. To je ustvari i bio njegov dar: povezivanje snage u vjeri i dobrote u međuljudskim odnosima. Posljednjih godina ivota sastavio je i Rasprave o Psalmima, komentar pedeset i osam Psalmama, koji su protumačeni prema načelu iznijetom na početku djela: "Nema sumnje da se sve ono što kao Psalmi mora shvatiti u skladu s evanđeoskim navještajem, tako da, kakav god bio glas kojim je proročki duh progovorio, sve bude stavljeno u odnos s dolaskom Gospodina našega Isusa Krista, utjelovljenjem, mukom i kraljevstvom, te sa slavom i moći našega uskrsnuća" (Instructio Psalmorum 5). U svim je Psalmima prepoznavao tu transparentnost otajstva Krista i njegova Tijela - Crkve. U različitim prilikama Hilarije se susretao sa svetim Martinom. Upravo u blizini Poitiersa budući biskup Toursa utemeljio je samostan koji postoji još i danas. Hilarije je umro godine 367., a njegov liturgijski spomen slavi se 13. siječnja. Godine 1851. blaeni Pio IX. proglasio ga je crkvenim naučiteljem.

Saimajući bitne točke njegova nauka, htio bih istaknuti da Hilarije polazište svoga teološkoga promišljanja nalazi u krsnoj vjeri. U djelu De Trinitate Hilarije piše: Isus "je zapovjedio krštenje u ime Oca i Sina i Duha Svetoga (usp. Mt 28,19), to jest ispovijedajući Stvorca, Jedinorođenoga i Dar. Samo je jedan Stvoritelj svega, jer je samo jedan Bog Otac iz kojega sve izlazi. I samo je

jedan Gospodin naš Isus Krist, po kojemu je sve stvoreno (1Kor 8,6). I samo je jedan Duh (Ef 4,4), dar u svima... Nigdje se neće moći dokazati da nedostaje ova velika punina u kojoj se u Ocu, u Sinu i u Duhu Svetome stječu uzvišenost u Vječnome, objava u Slici, radost u Daru" (De Trinitate 2,1). Bog Otac, budući da je sama ljubav, sposoban je u punini predati svoje boanstvo Sinu. Osobito mi je lijepa ova Hilarijeva misao: "Bog ne zna biti ništa drugo doli ljubav, ne zna biti drugo doli Otac. A tko ljubi, nije zavidan; i tko je Otac, to je u potpunosti. To ime ne dozvoljava kompromise, kao da bi Bog bio otac sam pod nekim vidom, a pod drugim ne" (ivi 9,61).

Stoga je Sin u potpunosti Bog bez ikakva nedostatka ili umanjivanja: "Onaj koji dolazi od savršenoga savršen je, jer tko onaj koji sve ima dao mu je sve" (ivi 2,8). Samo u Kristu, u Sinu Bojem i Sinu čovječjemu, spasenje nalazi čovječanstvo. Uzimajući ljudsku narav, On je sebi pridružio svakoga čovjeka, "postao je tijelo sviju nas" (Tractatus in Psalmos 54,9); "uzeo je na sebe narav svakoga tijela, te je po njemu za nas postao istinski trs i u sebi ima korijen svake loze" (ivi 51,16). Upravo je stoga put prema Kristu otvoren svima - jer on je sve privukao u svome čovještvu - premda je uvijek potrebno i osobno obraćenje: "Po odnosu s njegovim tijelom, pristup Kristu otvoren je svima, čim sa sebe svuku staroga čovjeka (usp. Ef 4,22) i pribiju ga na kri (usp. Kol 2,14); čim napuste prijašnja djela te se obrate, da budu s njime suukopani u krštenju te zadobiju ivot (usp. Kol 1,12; Rim 6,4)" (ivi 91,9).

Vjernost Bogu dar je njegove milosti. Stoga sveti Hilarije moli, na kraju svoje rasprave o Trojstvu, da uvijek mogne ostati vjeran krsnoj vjeri. Značajka je to cijele te knjige: promišljanje se pretvara u molitvu, a molitva u promišljanje. Čitava knjiga razgovor je s Bogom. Htio bih današnju katehezu zaključiti jednom od tih molitava, koja neka tako postane i našom molitvom: "Daj, Gospodine - kae nadahnuti Hilarije - da uvijek ostanem vjeran onome što sam ispovjedio u simbolu svoga novoga rođenja, kad sam bio kršten u Oca i u Sina i u Duha Svetoga. Da se klanjam tebi, naš Oče, i s tobom tvojemu Sinu; da zavrijedim tvoga Duha Svetoga koji izlazi od tebe po tvojem Jedinorođencu... Amen" (De Trinitate 12,57).

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

S radošću pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a posebno katedralni zbor iz Đakova, vjernike Hrvatske Katoličke Misije u Švicarskoj te skupinu iz Mostara. Neka vas molitva svete krunice još više učvrsti u vjeri, nadi i ljubavi. Hvaljen Isus i Marija!